

→ Prales je bujná vegetace, spleť křovin i torza mechem porostlých stromů

Čekání na Nový prales

Kdysi bylo území naší republiky pokryto neproniknutelnými lesy, dnes na mnoha místech lesní porost skomírá. Zašlé přírodní bohatství Podještědí má za cíl obnovit projekt Nový prales, který v budoucnu možná přivítá i vlčí smečku

TEXT A FOTO: DENISA MIKEŠOVÁ

Je horko, ale ve stínu stromů je příjemně. Les po včerejším dešti voní, sluneční paprsky prodírající se skrz větvoví ještě víc vytahují vůni pryskyřice, tlejícího listí i hnědé půdy pod našima nohama. Zvolna kráčíme po naučné stezce za naší průvodkyní a hustý porost kapradin, ostružinových šlahounů, mladých stromků i vzrostlých listnáčů místy evokuje dojem pralesa i neznalému oku. Sem tam leží podél cestičky padlý kmen porostlý mechovým kobercem. Hra světla a stínů pod příkrovem hustých větví ještě umocňuje tajemnou atmosféru tohoto místa.

POHLED DO MINULOSTI

Bez zásahu člověka by většinu České republiky dodnes pokrývaly pralessy. Člověk tu však je a krajinu přetváří ke

svému obrazu. Již ve 13. století začalo také osidlování Podještědí, kde postupně přibývalo vesnic. Lesy byly káceny a vypalovány a koncem 19. století je na velké ploše nahradily pastviny a malá políčka. Po 2. světové válce došlo k vysídlení obyvatelstva, některé vesnice úplně zanikly. Políčka a pastviny byly zalesněny rychle rostoucím smrkem.

Smrk ztepilý (*Picea abies*) byl odedávna s oblibou vysazován pro hospodářské účely, ale zavádění smrkových monokultur přineslo četná úskalí. Na horských hřebenech je tato dřevina náchylná na větrné polomy, pod příkrývkou mokrého sněhu se snadno láme, vadí jí námraza. Kmeny napadají hniloba a různé plísně, o kůrovcových kalamitách ani nemluvě. A co se týká biodiverzity, celý ekosystém smrkového lesa tvoří jen několik málo druhů mechů, hub, přinejlepším kapradin a drobného

hmyzu. O divoké přírodě překypující životem nemůže být ani řeč.

KDYŽ PŘILETÍ ČMELÁK

Chmurný stav podještědské krajiny se rozhodla změnit Společnost přátel přírody Čmelák, která dala v roce 2004 vzniknout ve střední Evropě unikátnímu projektu Nového pralesa. V rámci návratu pralesa do Podještědí vykupuje Čmelák bezcenné lesní pozemky, na nichž smrkovou monokulturu prořezává a namísto ní vysazuje sazenice přírodně dřevinné skladby, které si pěstuje ve vlastních školkách. Od počátku výsadby Nového pralesa tak bylo do přírody na Ještědském hřebenu „navráceno“ víc jak 35 000 buků, jedlí, jilmů, klenů a dalších dřevin.

DÁREK S OPRAVDVOU HODNOTOU

Mladé stromky sází nejen zaměstnanci Čmeláka, ale i dobrovolníci, veřejnost během exkurzí (stejně jako my jsme si zasadili „svou“ jedli) či odsouzení v rámci alternativních trestů. Projekt lze podpořit i netradičně – v rámci veřejné sbírky si můžete zakoupit „kus pralesa“, je vám vystaven certifikát se jménem a stáváte se tak patronem Nového pralesa. Je to velice nevšední, ale v každém případě smysluplný dárek.

Dnes se Nový prales díky neutuchajícímu úsilí Čmeláka rozprostírá na šesti pozemcích a zabírá plochu o rozloze 35 hektarů. Cílem je tyto jednotlivé části propojit v jeden ekologicky plnohodnotný celek a vytvořit zde bezzásahové území. Část Nového pralesa byla také zařazena do soustavy Natura 2000 (více informací viz www.natura.cmelak.cz). Již teď vede nejzajímavějšími místy Nového pralesa česko-německá naučná stezka, právě ta, po níž nás provádí naše průvodkyně.

NÁVRAT VELKÝCH ŠELEM

Prales, o jehož návrat do Podještědí společnost Čmelák usiluje, je bující život, spleť kvetoucích bylin, křovisek, ale i staletých stromů, které čekají, až padnou k zemi, zetlí a promění se v obohacující humus. Prales jsou také mnozí živočichové včetně šelem. Na našem území kdysi žil rys ostrovid, vlk, medvěd hnědý i kočka divoká. Všechny tyto šelmy člověk zdárně vyhubil a teprve koncem 20. století se začalo s jejich pomalou reintrodukcí.

→ Šelmy mají i v naší malé, zemědělsko-kulturní krajině nezastupitelné místo. Ilustrační fotografie byla pořízena v Národním parku Bavorský les

ekosystém smrkové monokultury je druhově velmi chudý

V současnosti žije v Čechách populace rysů na Šumavě a vlků v Beskydech, kam se také občas ze Slovenska zatoulá medvěd. Tyto šelmy mají v přírodě nezastupitelné místo. Jsou to vrcholoví predátoři, kteří v krajině plní funkci regulační i sanitační. Pokud tedy chceme, aby se naše příroda vracela do stavu, kdy je schopná fungovat sama, bez lidských zásahů, aby v našich lesích žila silná, zdravá a přirozeně se chovající zvěř, je návrat velkých šelem naprostou nezbytností. Podle nejnovějších výzkumů je reintrodukce vlků a rysů i do naší malé, zemědělsko-kulturní

republiky možná (viz www.selmy.cz). Jde jen o to, abychom se oprostili od předsudků. Vlčí smečka, která by do Nového pralesa mohla být někdy v budoucnu vysazena, by byla draho-kamem v koruně české přírody. Zatím se zde však vysazují pouze stromy. Musíme trpělivě čekat, až vyrostou. ◀

↓ Nový prales vzniká i za přispění nejmladších členů exkurze

CHCETE DAROVAT PRALES?

Jestliže vás zaujala možnost věnovat někomu originální dárek v podobě části pralesa, podívejte se na stránky www.novyprales.cz, kde naleznete vyčerpávající informace.

SPOLEČNOST PŘÁTEL PŘÍRODY ČMELÁK

Společnost přátel přírody Čmelák je nestátní nezisková organizace, jejímž posláním je chránit, rozmnožovat a obnovovat rozmanitost přírody. Aktivity jsou propojovány s ekologickou výchovou, osvětou i činností v sociálním sektoru.

KONTAKT

Čmelák – Společnost přátel přírody, Švermova 32, 460 10 Liberec 10, www.cmelak.cz
Koordinačka individuálních dárců Šarka Jelínková, sarka.jelinkova@cmelak.cz

